

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

Om den svenska pappers-, massa- och sågverksindustrin
September 2013

Om kvartalsrapporten

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns även på <http://www.skogsindustrierna.org/pressrum/kvartalsrapport>.
De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges.

Sammanfattning

- Strukturomvandling i tryckpappersindustrin, svag ekonomi på skogsindustrins huvudmarknader och stark krona pressar företagens lönsamhet.
- Företagen vidtar åtgärder i form av rationaliseringar och effektiviseringar och söker nya marknader – produktmässigt och geografiskt – för att stärka konkurrenskraften.
- Strukturell minskning av efterfrågan på grafiska papper i Europa fortsätter för sjätte året i följd; i år har minskningen varit sex procent till och med juli.
- Omfattande aviseringar om personalneddragningar under 2012 och hittills 2013, främst till följd av bristande lönsamhet.
- Under 2013 stängs fyra pappersmaskiner för tillverkning av tidnings- och tidskriftspapper.
- Två sågverk har lagts ner 2013.
- Exportvärdet för skogsindustriprodukter minskade med fem procent första halvåret. Det är en mindre tillbakagång än vad som gäller exporten av alla varor från Sverige.
- Mer än hälften av skogsindustriexporten utgörs av export av papper.
- Exportvärdet sjönk första halvåret mest för sågade trävaror, men har successivt under året försämrats för papper.

Sågade trävaror

- Globalt sett ökande konsumtion.
- Låg produktionstakt och låga trävarulager.
- Fortsatt stark krona sänker lönsamheten.

Papper & Massa

- Produktionen av papper har gått tillbaka i många länder och bromsat in i Kina.
- Sveriges pappersproduktion har minskat med fem procent till och med juli; största delen av minskningen förklaras av att sammanlagt tre tidningspappersmaskiner stängts sedan slutet av förra året.
- Även pappersexporten har minskat.
- Pappersexporten till EU har gått tillbaka, men ökat till forna östeuropeiska länder. Även till Kina har exporten stigit.
- Sveriges produktion och export av massa marginellt lägre än förra året.
- Leveransökningar av massa globalt har ökat med drygt tre procent till och med juli; leveranser till Kina på oförändrad nivå.
- Priset på blekt barrsulfatmassa stabilt senaste fyra månaderna efter en period av höjningar.

Fokus: Hur förändras virkesbehovet i Sverige av nedgången för tryckpapper?

Innehållsförteckning

- Sågade trävaror, s. 2
- Massa, s. 6
- Papper, s. 9
- Sysselsättning, nedläggningar, s. 13
- Exportvärde, s. 14
- Fokus, Hur förändras virkesbehovet i Sverige av nedgången för tryckpapper? s.15

Sågade trävaror

- Globalt sett ökande konsumtion.
- Låg produktionstakt och låga trävarulager.
- Fortsatt stark krona sänker lönsamheten.

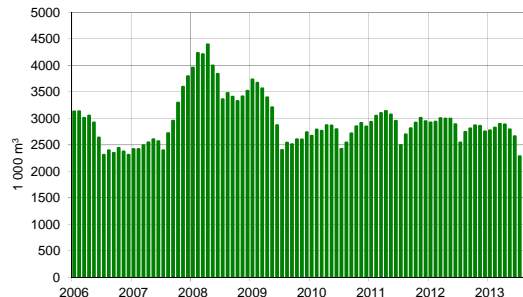
Jämfört med för ett år sedan har situationen för sågverken förbättrats. Utvecklingen har dock inte varit entydigt positiv. Kronan är fortsatt lika stark, vilket pressar sågverken, och en ytterligare förstärkning vore olycklig. Men det verkar som att efterfrågan på trä nu kan vara på väg att förbättras, vilket även gäller huvudmarknaderna i Europa. Att marknaderna i Storbritannien och Tyskland visar viss styrka är viktigt. Dessutom visar siffrorna att leveranserna till svenska marknaden hittills i år varit bättre än befarat.

Rekordlåga lager efter semestern och låg produktion

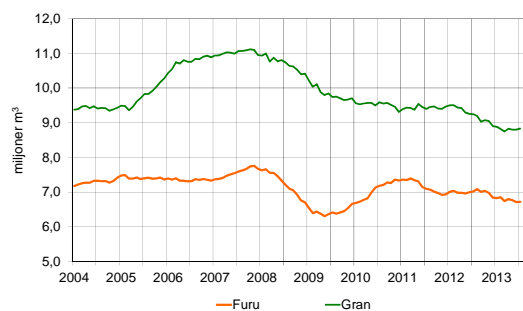
Relativt höga leveranser under sommaren kombinerat med mycket låg produktionstakt har inneburit att sågverkens lager av sågade trävaror idag är de lägsta någonsin. Produktionstakten är låg även i övriga Europa och utbudet därmed anpassat till den fortsatt ganska låga konsumtionen. Råvarubrist och därmed höga kostnader för sågverken talar emot att produktionstakten kommer att öka under resterande del av året.

Lager av sågade trävaror vid sågverk januari 2005–juli 2013

Det är granproduktionen i Sverige som har minskat mest under de senaste fem åren. Nu verkar det emellertid som att produktionen av gran planat ut på en låg nivå medan furuproduktionen fortsätter att minska.

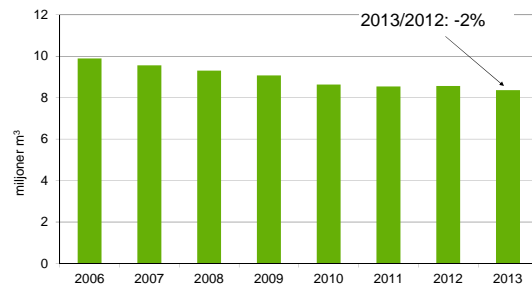
Produktion av sågade trävaror i Sverige 2004–juli 2013, rullande 12 månader

Rekordlåga leveranser under första kvartalet

Även om leveranserna hölls uppe väl under andra kvartalet minskade ändå volymerna totalt med två procent under första halvåret. Exportvolymerna har minskat ganska kraftigt – med sju procent jämfört med förra året, vilket i huvudsak beror på den starkare kronan.

Leveranser per år av sågade trävaror från svenska sågverk under första halvåret

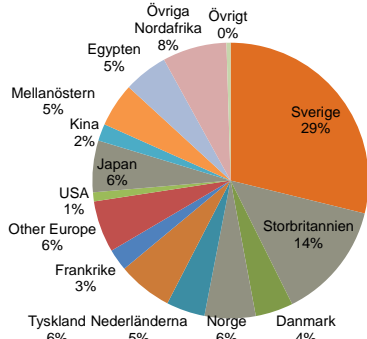
Exporterad volym sågade och hyvlade trävaror januari-juni 2013 samt procentuell förändring

	Sågat och hyvlat (1000 m ³)	Förändring jämfört med förra året
Storbritannien	1155	-8 %
Danmark	369	-11 %
Norge	499	-2 %
Nederländerna	379	-15 %
Tyskland	535	-11 %
Frankrike	215	-25 %
Övr. Europa	507	-13 %
Europa totalt	3659	-11 %
USA	88	202 %
Japan	506	26 %
Kina	167	190 %
Mellanöstern	430	13 %
Egypten	433	-38 %
Övr. Afrika	628	-10 %
Övrigt	40	-17 %
Totalt	5953	-7 %

Källa: SCB. Volymerna avrundade till närmaste 10 000 m³.

Man kan konstatera att exporten till samtliga större Europamarknader volymmässigt sett har minskat i år. Även Norge som i flera år haft en positiv utveckling visar nu sämre utveckling.

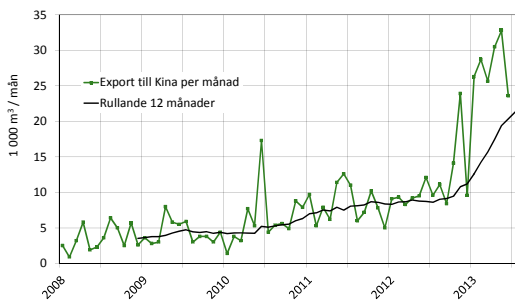
Svenska sågverks leveranser januari-juni 2013, fördelning per marknad

Källa: SCB, Skogsindustrierna

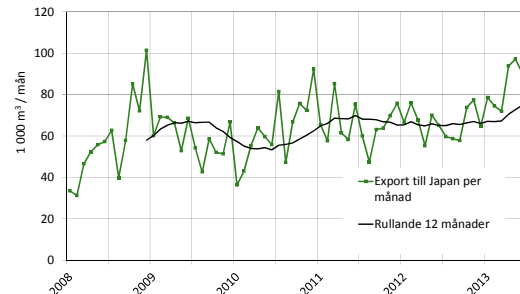
Minskningen i Nordafrika är ännu större och framtiden är givetvis osäker på grund av det osäkra politiska läget i hela det viktiga området som också inkluderar Mellanöstern. Positivt är att den kraftiga ökningen till Kina håller i sig under första halvåret, exporten dit har ökat med ca 200 procent, alltså en tredubbling av volymerna. Mindre procentuell ökning, men i absoluta tal (cirka 200 000 kubikmeter i årstakt) lika stor är ökningen till Japan.

Sveriges export av barrträvaror till Kina

Källa: SCB

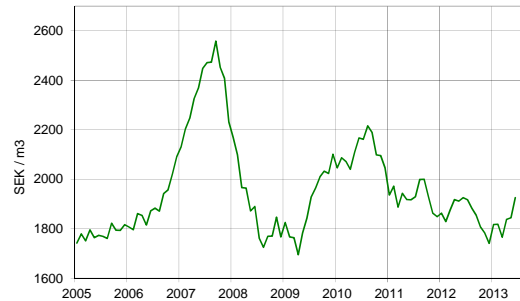
Sveriges export av barrträvaror till Japan

Källa: SCB

Trots en starkare krona under första halvåret ökade exportpriserna under perioden från en mycket låg nivå, vilket framgår av diagrammet. På grund av de mycket svaga priserna i svenska kronor i inledningen på året så var ändå priset i *genomsnitt* lägre under första halvåret i år än samma period förra året.

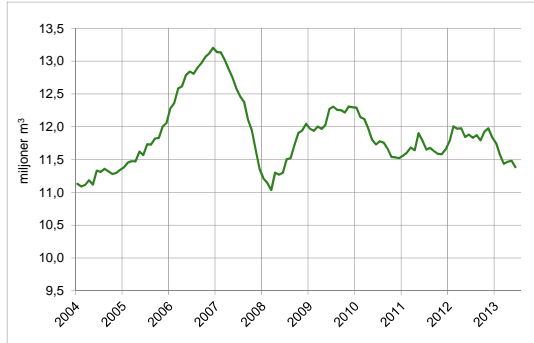
Medelexportpris. Sveriges export 2005-juni 2013

Källa: SCB (handelsstatistiken)

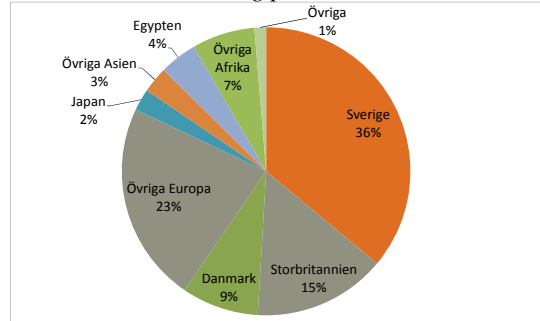
Att exporten volymmässigt nu minskar trots de bättre priserna är ett tecken på att den starka kronan försvagar konkurrenskraften.

Sveriges export av sågade trävaror, rullande 12 månader

Källa: SCB

Svensk sågverks leveranser av furuträvaror 2005
Fördelning per marknad

Källa: SCB

Dramatisk förändring av furukonsumtionen

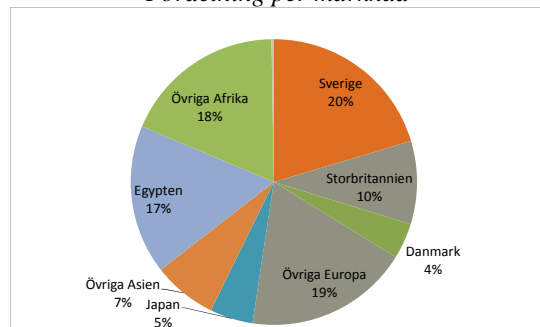
Ungefär 45 procent av produktionen i Sverige är furu. Denna andel har varit relativt stabil. Furuandelen minskade visserligen åren efter stormarna i Sydsverige men sedan några år ökar furuutbudet igen. Traditionellt sett har furu betalats något bättre än gran då slutprodukterna till rätt stor del varit snickerier av olika slag. Försäljning av snickerikvaliteter har skapat goda intäkter till sågverken och god betalningsförmåga för furutimret.

Vi har flera gånger skrivit om att trävaror av furu under senaste åren mer och mer har gått till ”nya marknader” i Nordafrika och Mellanöstern.

”Baksidan” av denna exportframgång är förstås att lika stora volymer har *minskat* på andra marknader.

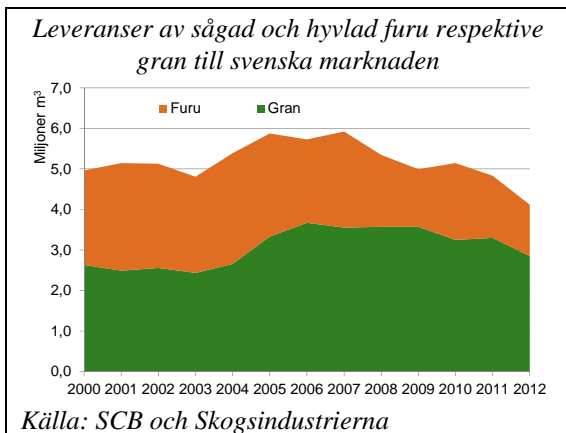
De två diagrammen nedan visar skillnaden mellan 2005 och 2012. Då gick 80 procent av sågverkens produktion av furu till Europa, inklusive Sverige. Idag är samma andel bara lite drygt 50 procent. Denna minskning motsvarar ungefär 1,5 miljoner kubikmeter.

Svensk sågverks leveranser av furuträvaror 2012
Fördelning per marknad

Källa: SCB

Den enskilda marknad där volymerna har minskat klart mest är alltså Sverige. Över en tioårsperiod har furuleveranserna till Sverige minskat med mer än en miljon kubikmeter, motsvarande nästan en halvering. Grafen nedan beskriver denna utveckling i Sverige. Där framgår också att granleveranserna tvärtom har ökat något.

Andra marknader som också minskat mycket kraftigt när det gäller furu är Danmark – med en snabbt krympande träförädlingsindustri - och Spanien.

Varför har då detta hänt? En viktig orsak är att efterfrågan i den industri som förädlar furu till lister, furupaneler, träfönster, limfog till möbler, etc. har minskat kraftigt. Det gäller i Sverige och på de traditionella europeiska marknaderna. Detta är inte bara en konjunktoreffekt utan orsaken hittas till stor del i att produktion flyttat till lågkostnadsländer som Kina och Östeuropa.

Massa

- Sverige: marginellt lägre produktion och export.
- Leveransökningar globalt med drygt tre procent till och med juli; leveranser till Kina på oförändrad nivå.
- Priset på blekt barrsulfatmassa stabilt senaste fyra månaderna efter en period av höjningar.

Globalt har massamarknaden varit fortsatt stabil med efterfrågan som hållits uppe även under den vanligen svagare sommarperioden. Leveranserna har ökat, och lagerökningen har varit måttlig efter tidigare minskning vilket bidragit till att priset kunnat hållas stabilt.

Det är även en substitutionseffekt då andra material tagit marknadsandelar inom vissa segment.

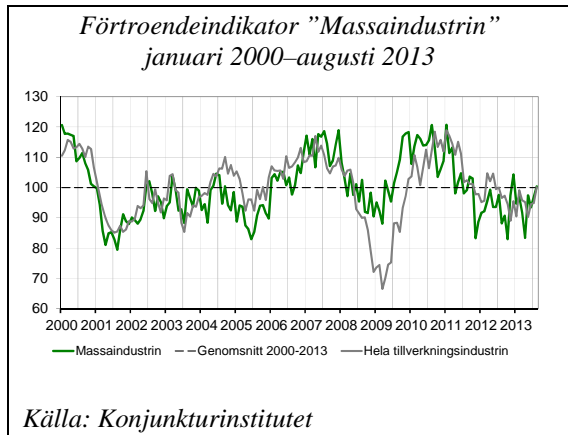
Det har alltså skett stora förändringar när det gäller leveranserna av *furu*. Däremot är förändringarna inte riktigt lika dramatiska för *gran*. Visserligen har volymerna till de stora europamarknaderna minskat mycket även här, men sammansättningen av granmarknader är ändå relativt oförändrad. När det gäller svenska marknaden har t.ex. volymerna av byggmaterial till bygghandeln ökat. Detta segment är – med undantag för impregnerat trallvirke - numera nästan bara gran.

Utbudet av furutimmer från skogen kommer under överskådlig tid sannolikt vara minst lika högt som idag. Därför är det viktigt för såväl skogsägare som sågverk att vi har en god och stabil avsättning av furuprodukter även framöver. Helst inte bara på utomeuropeiska marknader utan också på närmare håll.

Förtroendeindikatorn¹ för massaindustrin i Sverige steg i augusti med tre enheter till nivån för sitt historiska genomsnitt, efter att tidigare under året legat under genomsnittet. Massaindustrin uppvisar därmed samma förväntan som tillverkningsindustrin totalt där indikatorn i augusti steg till sitt historiska genomsnitt.

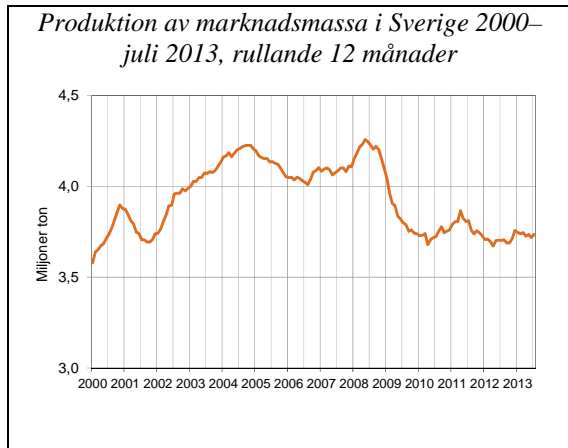
Massatillverkarnas omdömen om orderingång och orderstock förbättrades senaste månaden. Produktionen de närmaste månaderna väntas vara på oförändrad eller ökad nivå.

¹ Konjunkturbarometern augusti 2013, Konjunkturinstitutet. Förtroendeindikatorn är en sammanvägning av enkätsvar på ett antal frågor om läget och framtidsutsikterna.

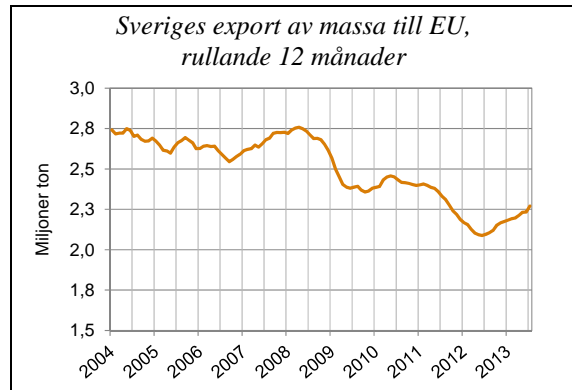
Sverige – marginellt lägre produktion och export

Produktionen av massa² i Sverige har återhämtat sig successivt under året men är till och med juli trots det nära en procent lägre än samma period föregående år.

Exporten av massa till och med juli är marginellt lägre än samma period föregående år. Exporten till EU har fortsatt att öka under året och var drygt sju procent högre än samma period förra året.

² I denna rapport behandlas enbart den massa som säljs på den öppna marknaden, till skillnad från massa som tillverkas för brukens egen pappersproduktion.

Efter förra årets starka uppgång har exporten till länderna utanför EU gått tillbaka hittills i år (till och med juli). Asien dominerar för leveranser utanför EU, och Kina är det enskilt största mottagarlandet efter Tyskland. Exporten från Sverige till Kina har minskat med nära en femtedel.

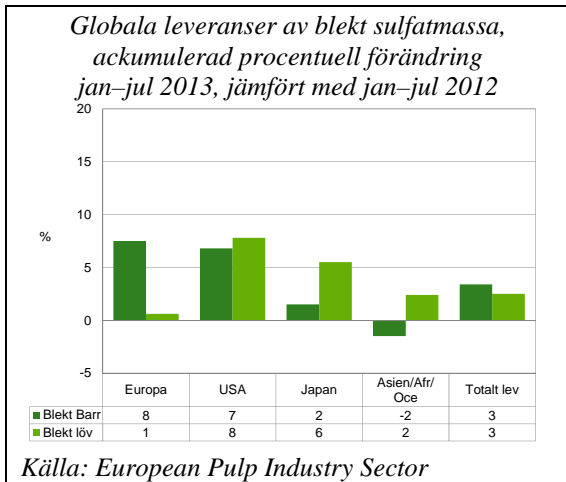
Så kallad dissolvingmassa, som till stor del används för textilframställning, är en inte obetydlig del av exporten till några av länderna i Asien, bland annat Kina och Indien.

Internationellt – ökade leveranser till Europa och USA, oförändrade till Kina

Massaleveranserna globalt har fortsatt att öka och var till och med juli drygt tre procent högre än samma period föregående år. Det är leveranserna till Europa och USA som utvecklas starkast, medan leveranserna till Kina är på i stort sett oförändrad nivå, efter att tidigare under året varit lägre än föregående år. En högre aktivitet rapporteras för augusti och september. Utvecklingen bekräftar ryckigheten i Kinas

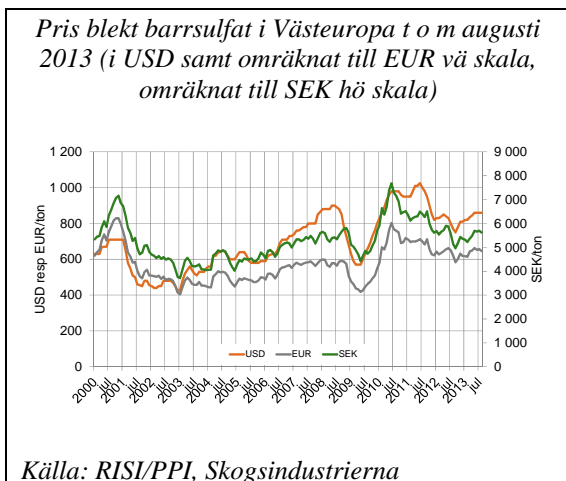
köpmönster, vilket i kraft av Kinas storlek som marknad får stor inverkan på hela massamarknaden.

Lagren av blekt sulfatmassa hos tillverkarna globalt har – efter att ha sjunkit de fyra första månaderna under året – åter stigit och var i juli tillbaka på samma nivå som i januari. För massa av barrved, som är den enskilt största massaprodukten i Sverige, har lagren varit stabila och betraktas som låga. Produktionsstopp till följd av renoveringar och investeringar och även nedläggningar har bidragit till att stärka balansen.

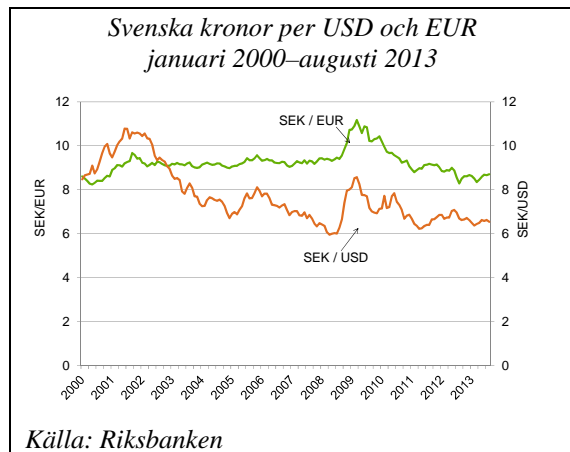
Prishöjningar

Massapriset kan röra sig snabbt uppåt eller nedåt, se följande diagram.

Lagerförändringar, kapacitetsutnyttjande och marknadsförväntningar hos köpare och säljare har stor inverkan på prisutvecklingen. Även valutakursförändringar kan ha betydelse för prisändringar.

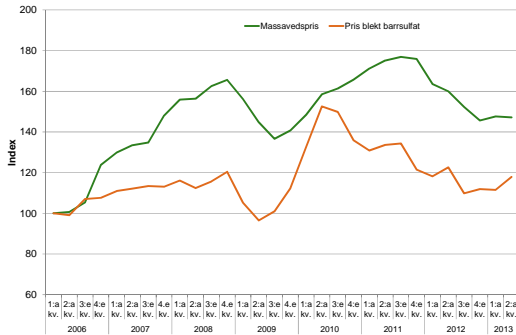
Massapriset höjdes sex gånger från den tidigare bottenivån i september 2012 till maj 2013 för att därefter ligga stilla på 860 dollar. Höjningen har varit 110 dollar, motsvarande 15 procent. Omräknat i svenska kronor blir höjningen 13 procent eftersom den svenska kronan stärkts något. För köparna inom EU har priset höjts relativt mindre till följd av att euron förstärkts mot dollarn. Prishöjningar har aviserats från den nuvarande nivån.

Följande diagram³ visar utvecklingen i indexform per kvartal av priset på blekt barrsulfatmassa i svenska kronor och priset på massaved i Sverige. Det stora gapet mellan råvaru- och färdigvarupris pressar massatillverkarnas marginaler.

³ Massaved, fritt skogsbilväg hela Sverige, leveransvirke. Underlaget motsvarar cirka 10 % av förbrukningen av svensk massaved.

Prisutveckling för massaved och blekt barrsulfat, kvartalsvis

Källa: Skogsstyrelsen, RISI/PPI, bearbetning av Skogsindustrierna

Papper

- Sverige: pappersproduktionen har gått tillbaka årets första sju månader, största delen av minskningen kan hänföras till att sammanlagt tre tidningspappersmaskiner stängts sedan slutet av förra året.
- Även pappersexporten har minskat.
- Pappersexporten till EU har gått tillbaka, men ökning till forna östeuropeiska länder. Även till Kina har exporten stigit.
- Produktionen globalt har gått tillbaka i många länder; inbromsning i Kina.
- Efterfrågan på grafiska papper i Europa har på fem år (2007 – 2012) minskat med omkring en femtedel; i år har minskningen fortsatt med sex procent till och med juli.

Pappersproduktionen i Sverige har sjunkit med fem procent till och med juli – starkast nedgång för tidningspapper

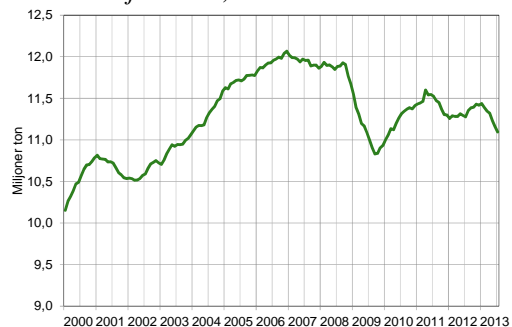
Det svaga konjunkturläget fortsätter att dämpa efterfrågan på papper. Till det kommer den strukturella nedgången i tidningsläsning med minskad efterfrågan på tidningspapper och stängning av pappersmaskiner som följd.

I Sverige har pappersproduktionen till och med juli 2013 sjunkit med nära fem procent. Den största delen av minskningen förklaras av att

sammanlagt tre tidningspappersmaskiner med en årsproduktion på omkring 600 000 ton stängts i slutet av förra året och på försommaren i år.

Förpackningsmaterial, som nu utgör drygt hälften av den svenska papperstillverkningen, visar en relativt sett bättre utveckling även om det svaga konjunkturläget dämpar efterfrågan. Den starka svenska kronan försämrar de svenska brukens konkurrenskraft och bidrar därmed till svagare utfall.

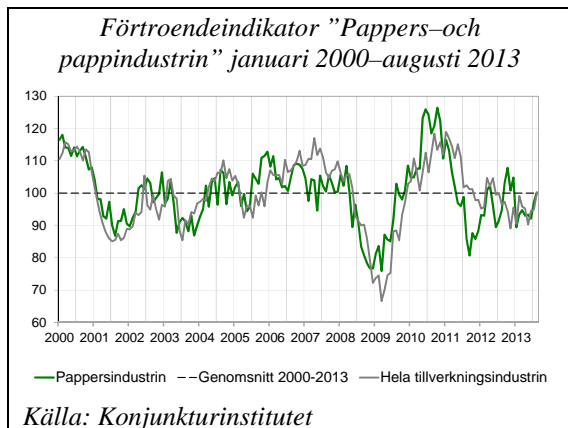
Produktion av papper i Sverige, 2000–juli 2013, rullande 12 månader

Förtroendeindikatorn har stigit till samma nivå som tillverkningsindustrin totalt

Förtroendeindikatorn⁴ för pappersindustrin sjönk starkt runt årsskiftet 2012-2013 för att därefter återhämta sig något. I augusti steg indikatorn för andra månaden i rad och ligger därmed i nivå med sitt historiska genomsnitt, efter att tidigare under året legat under genomsnittet. Trots minskad orderingång har förväntningarna om en starkare utveckling i industrin ökat.

Pappersindustrin uppvisar därmed samma förväntan som tillverkningsindustrin totalt där indikatorn i augusti steg till sitt historiska genomsnitt.

Exporten av papper har minskat – starkast för tidningspapper

Efter att i början av året ha hållit jämna steg med exporten 2012 har exporten sjunkit de senaste tre månaderna. Resultatet är att till och med juli är nu exporten tre procent lägre än samma period föregående år. Alla kvalitetsområden har berörts av exportdämpningen de senaste tre månaderna, men tidningspapper är den enskilda kvaliteten för vilken exporten sjunkit mest. Exporten av mjukpapper har gått mot strömmen och visat god ökning.

⁴ Konjunkturbarometern augusti 2013, Konjunkturinstitutet. Förtroendeindikatorn är en sammanvägning av enkätsvar på ett antal frågor om läget och framtidsutsikterna.

Den nedpressade papperskonsumtionen i EU – den svenska skogsindustrins huvudmarknad – håller tillbaka exporten dit och exporten har till och med juli sjunkit med nära tre procent (se följande diagram). Efterfrågan är dock starkare i flera av de EU-länder som tillhört forna Östeuropa, och den svenska exporten till dessa länder har stigit med fyra procent i genomsnitt.

Till Asien som helhet har exporten sjunkit med två procent, men till det enskilt största mottagarlandet, Kina, har exporten stigit, främst av förpackningsmaterial, vilket är det överlägset största produktområdet för svensk export till Kina. Även till länder som Indien, Pakistan och Indonesien har leveranserna utvecklats väl.

Även exporten till länderna i Nordafrika visar en blandad bild, och totalt sett har exporten dit minskat hittills i år, efter förra årets starka uppgång⁵. Exportminskningen till Egypten kan förmodas hänga samman med de politiska oroligheterna i landet.

⁵ Utvecklingen av exporten papper, massa och sågade trävaror till utomeuropeiska länder behandlades utförligt i kvartalsrapporten i mars 2013.

Leveranser till Sveriges minskar

De inhemska leveranserna av papper minskar trendmässigt med i storleksordningen tre procent per år. Till och med juli hade de dock gått tillbaka med åtta procent.

Även konsumtionen av papper sjunker trendmässigt, medan importen av papper har legat mellan 180 000 och 200 000 ton per kvartal de senaste åren; det är alltså i huvudsak de inhemska leveranserna som svarar för konsumtionsminskningen i Sverige. Det är konsumtionen av grafiska papper inkl. tidningspapper som gått tillbaka medan förbrukningen av kartong för förpackningar stigit.

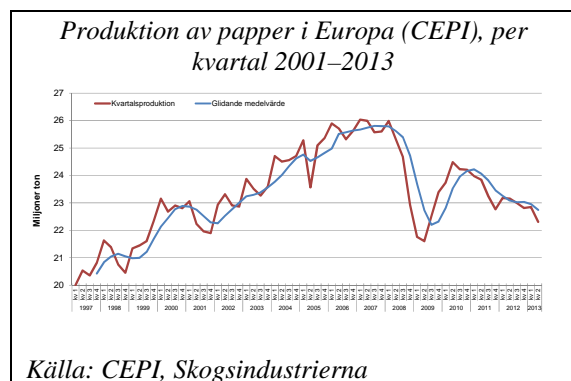
Internationellt – lägre produktion i många länder

Pappersproduktionen för medlemsländerna i CEPI⁶, den europeiska branschorganisationen, har fortsatt att gå tillbaka. Under första halvåret 2013 har tillverkningen gått tillbaka med drygt en procent. Tillverkningen av grafiska papper har sjunkit med nära fem procent som en följd av minskad efterfrågan och nedlagd produktionskapacitet. Förpackningsmaterial och hygienpapper har haft ett bättre andra kvartal, och

⁶ I CEPI ingår följande länder: Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

tillverkningen av förpackningsmaterial har stigit med nära två procent under första halvåret och hygienpapper har stigit, om än marginellt.

Av de större producentländerna inom CEPI är det endast Finland och Storbritannien som visar ökad produktion första halvåret. Finlands pappers-tillverkning har sedan toppåret 2007 minskat med en fjärdedel, i huvudsak hänförligt till minskad förbrukning av grafiska papper inklusive tidningspapper och nedlagd produktionskapacitet av dessa kvaliteter.

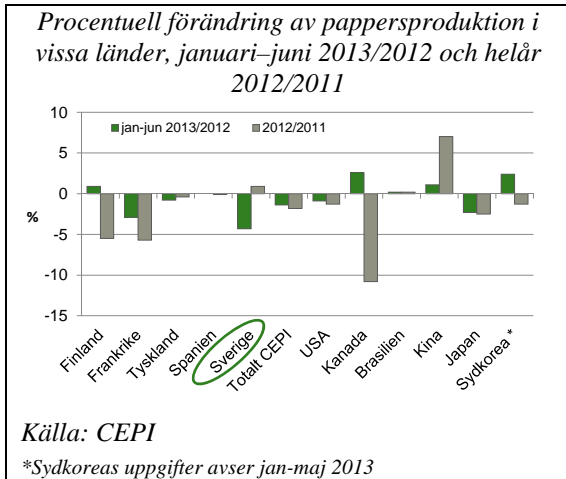
I USA har papperstillverkningen under andra kvartalet 2013 varit i nivå med eller överstigit motsvarande kvartal föregående år. En svag inledning på året medför dock att produktionen under första halvåret 2013 är nära en procent lägre än första halvåret 2012. Tillverkningen av förpackningsmaterial och mjukpapper har stigit medan grafiska papper inklusive tidningspapper gått tillbaka.

I Kanada har uppgången fortsatt efter mångårig tillbakagång som medfört att pappers-tillverkningen i Kanada nära halverats på mindre än tio år. Det är grafiska papper (exklusive tidningspapper) och förpackningspapper som svarar för ökningen.

I Sydkorea har papperstillverkningen vänt uppåt efter förra årets måttliga tillbakagång. I Brasilien har papperstillverkningen stigit marginellt medan Japans tillbakagång har fortsatt.

I Kina har tillväxttakten starkt reducerats. Det råder dock stor osäkerhet om de statistiska uppgifterna för pappersindustrin i Kina. Samtidigt med utbyggnad av pappers-

tillverkningen med nya stora maskiner läggs äldre enheter ner. I Kina råder dock överkapacitet på många kvaliteter.

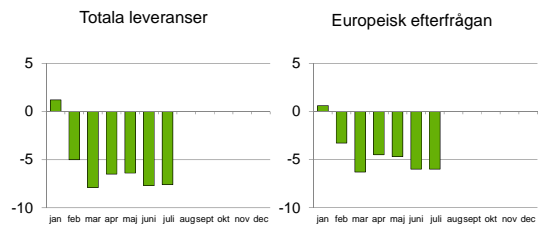
Konsumtion och efterfrågan i Europa

Efterfrågan på grafiska papper (inklusive tidningspapper) är fortsatt svag med överkapacitet i produktionen. Konsumtionen i Europa har sjunkit för sjätte året i följd; ackumulerat till och med juli har minskningen varit knappt sex procent jämfört med samma period 2012.

Leveranserna från europeiska tillverkare till Europa sjönk nära sex procent under de första sju månaderna. Europeiska tillverkare söker nya marknader utanför Europa, och nära en femtedel av leveranserna går till dessa marknader. Till och med juli har de emellertid sjunkit med över sex procent.

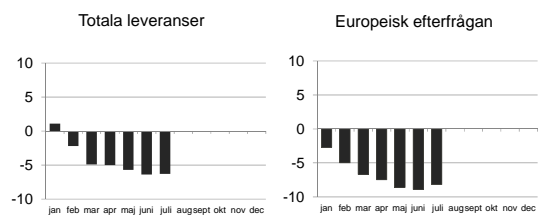
I följande diagram visas den ackumulerade utvecklingen av dels (vänstra delen) leveranser av tidningspapper från bruk i Europa till alla marknader och dels också (högra delen) efterfrågan av tidningspapper i Europa. Efterfrågan definieras som leveranser från europeiska bruk och import till Europa.

Tidningspapper i Europa, procentuell förändring 2013/2012, ackumulerat

För träfritt bestruket tryckpapper har efterfrågan successivt försvagats, men liksom för övriga tryckpapperskvaliteter har nedgången hejdat i juli.

Bestruket träfritt papper i Europa procentuell förändring 2013/2012, ackumulerat

För förpackningsmaterial rapporteras marknaden varit tämligen stabil för kartong, och leveranserna till Europa steg med fem procent första halvåret. En del av ökningen kan vara lagerpåfyllning. För wellmaterial rapporteras en mer blandad bild – svagare för några segment och stabilt för andra. Den generellt mer positiva bilden för förpackningsmaterial är gynnsam för svensk pappersindustri med stor andel förpackningsmaterial i tillverkningen. Även tillverkare av förpackningsmaterial söker nya marknader i Asien och Afrika.

Priser i lokal valuta fortsatt pressade på de flesta papperskvaliteterna

Prisutvecklingen i Tyskland får här tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser eftersom Tyskland är Sveriges enskilt största exportmarknad för papper sammantaget. Prisutvecklingen kan dock vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges

här. Källa för prisuppgifterna är RISI. Prisuppgifter avser till och med augusti 2013.

Den underliggande marknadsbalansen som har betydelse för prISRörelserna påverkas för vissa kvaliteter av importtryck från andra regioner, och även växelkurserna påverkar hur importen utvecklas.

Den svenska kronans utveckling mot försäljningsvalutorna påverkar intäkterna för de svenska företagen vid omräkning till svenska kronor. En starkare svensk krona medför lägre intäkter i svenska kronor och tvärtom vid en svagare valuta, allt annat lika.

Grafiska papper

Priset på tidningspapper har länge pressats av minskad efterfrågan och överkapacitet. I augusti kunde dock priset höjas – med cirka 15 euro eller omkring tre procent – efter att ha varit trendmässigt sjunkande sedan början av 2012. Mycket tidningspapperskapacitet stängs dock, bland annat i Sverige, vilket bidrar till bättre marknadsbalans.

Priset på magasinssapper sänktes i februari till följd av utbuds/efterfrågeobalans efter att ha legat stilla sedan mitten av föregående år. Även för magasinssapper läggs kapacitet ned som svar på

minskad efterfrågan och behov att balansera utbudet.

För så kallade träfria tryckpapper (avser som exempel kopieringspapper och papper för blanketter, broschyrer och för boktryck) har priset legat stilla sedan slutet av föregående år, efter en tidigare prissänkning. I augusti sjönk priset för obestruket papper. Även inom detta område hänvisas till överkapacitet som hinder för prishöjningar.

Förpackningsmaterial

Inom gruppen kartong sänktes priset för färskfiberbaserad kartong runt årsskiftet som följd av svag efterfrågan, men har därefter legat stilla. Uppgifterna om orderläget varierar mellan tillverkarna; några rapporterar läget som bra, andra som lågt även med hänsyn till säsongsfaktorn.

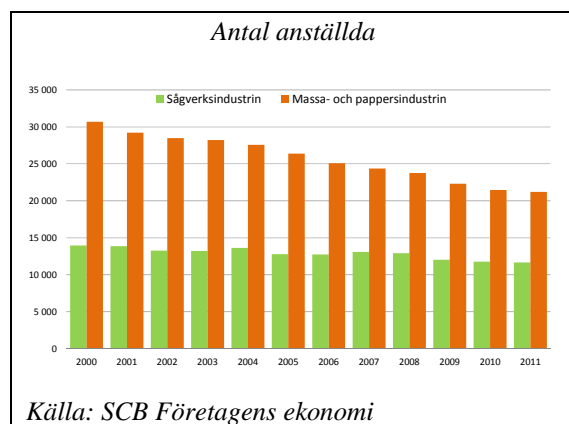
Priset för returfiberbaserad kartong höjdes något under sommaren.

Priset för oblekt så kallad kraftliner (ytterskikt i wellpapp) sänktes på några marknader under sommaren. Konkurrens från utomeuropeiska leverantörer bidrog till prispressen. Blekt kraftliner och så kallat fluting (mellanskiktet i wellpapp) rapporteras mera stabilt.

Sysselsättning, nedläggningar

- Omfattande aviseringar om personalneddragningar under 2012 och hittills 2013, främst till följd av bristande lönsamhet.
- Under 2013 stängs fyra pappersmaskiner för tillverkning av tidnings- och tidskriftspapper.
- Två sågverk har lagts ner 2013.

År 2011 var antalet anställda i sågverksindustrin nära 11 700 och i massa- och pappersindustrin 21 200. I hela skogsindustrin var det nära 60 000 anställda 2011 (Källa: SCB Företagens ekonomi).

Under 2012 och hittills 2013 (10 september) har företagen gjort omfattande aviseringar om personalneddragningar. Sammanlagt drygt 700 personer har aviserats⁷ om nedläggning eller rationalisering i sågverksindustrin, och omkring 2000 i massa- och pappersindustrin. Skälen är i ett par fall konkurser och i övrigt behov av att anpassa produktionsanläggningarna till förändrat efterfrågemönster och att minska kostnaderna och effektivisera verksamheten för att förbättra lönsamheten.

⁷ Uppgifter om aviserade neddragningar noteras när de publiceras; faktiska personalneddragningar kan beröra färre personer än som aviserats och kan, beroende på när de publiceras, ske samma år eller följande år.

I slutet av 2012 stängdes en tidningspappersmaskin vid StoraEnsos bruk i Hylte och SCA stängde sitt mjukpappersbruk i Jönköping. Hittills i år har två tidningspappersmaskiner stängts – ytterligare en maskin i Hylte och en maskin vid StoraEnsos bruk i Kvarnsveden. Holmen kommer under tredje kvartalet att stänga en tidningspappersmaskin i Braviken och maskin för tillverkning av magasinpapper i Hallsta. Den sammanlagda årskapaciteten som läggs ner i år är drygt 800 000 ton. Tillverkningen är delvis returfiberbaserad. SCA har i år stängt två sågverk – Wilhelmina och Holmsund.

Exportvärde

- Exportvärdet för skogsindustriprodukter minskade med fem procent första halvåret, vilket är en mindre tillbakagång än vad gäller exporten av alla varor.
- Mer än hälften av skogsindustriexporten utgörs av export av papper.
- Exportvärdet sjönk mest för sågade trävaror, men har försämrats successivt för papper.
- Exportmedelpriserna för sågade trävaror, massa respektive papper var i genomsnitt lägre första halvåret 2013 än samma period 2012.

Exportvärdet fortsatt tillbaka andra kvartalet och första halvåret

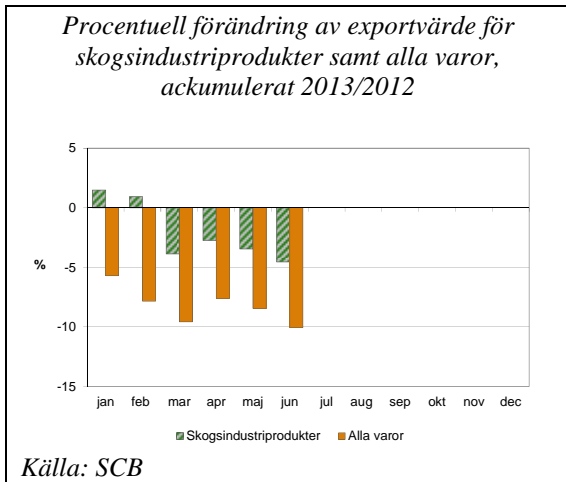
Värdet av skogsindustriexporten fortsatte att gå tillbaka andra kvartalet och första halvåret. Tillbakagången blev knappt fem procent första halvåret.

Även om en viss återhämtning har skett i exportvärdena för sågade trävaror var värdeminskningen störst för denna sektor – nio

procent. Värdet av pappersexporten har gått tillbaka succesivt under första halvåret, bland annat som följd av stängning av tidningspappersmaskiner fått effekt i minskad exportvolym.

Värdeminskningen för pappersexporten var två procent första halvåret och för massaexporten tre procent. Generellt har både lägre volymer och lägre exportmedelpriser i svenska kronor under första halvåret 2013 bidragit till värdeminskningen.

Exporten från Sverige av alla varor sjönk med tio procent i värde första halvåret. Särskilt stark exportminskning noterades för järnmalm, järn, stål och personbilar – omkring 30 procent – medan exportvärdet för livsmedel och läkemedel ökat.

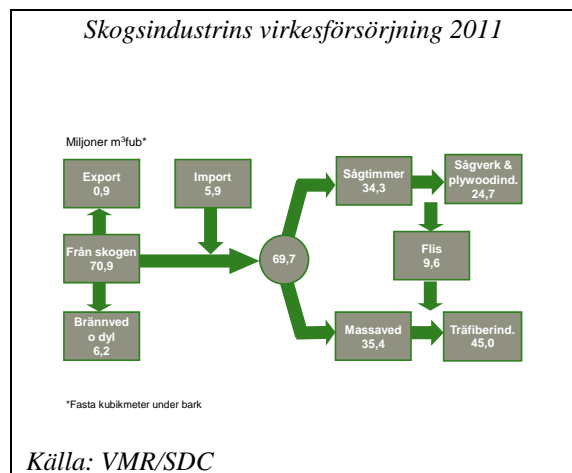
Fokus: Hur förändras virkesbehovet i Sverige av nedgången för tryckpapper?

De senaste årens nedgång för tryckpapper tas till intäkt för att hela näringen är i en strukturell kris. Det talas om papperskris och i pågående eller nyligen avslutade utredningar i Sverige föreslås att skogsråvaran med hjälp av kraftiga subventioner ska användas för att göra fordonsbränsle eller att skogen ska stå kvar och binda koldioxid för att Sverige ska nå målet om koldioxidneutralitet till 2050. Utgångspunkten verkar vara – vad vi ska göra i stället när frågan borde ställas: hur ska vi utveckla det vi har.

Virkesbehov

Skogsindustrierna följer utvecklingen i Sverige noga och kan konstatera att kapacitetsneddragningarna i pappers- och massaindustrin under perioden 2012-2014 motsvarar drygt en miljon ton (se sid 13). Ett ton tidningspapper framställs av cirka 2,5 m3fub (fastvolym under bark). Så en enkel kalkyl visar att neddragningen motsvarar 2,5 miljoner m3fub eller drygt tre procent av Sveriges årsavverkning som motsvarar 70 miljoner m3fub. En djupare analys visar att virkesbehovet inte minskar så mycket eftersom mycket av den produktion som läggs ner är returfiberbaserad. Tillsammans med vissa kapacitetstrimningar motsvarar neddragningen därför ungefär 1 miljon kubikmeter att jämföra

med pappers- och massaindustrins årsbehov av ungefär 45 miljoner m3fub.

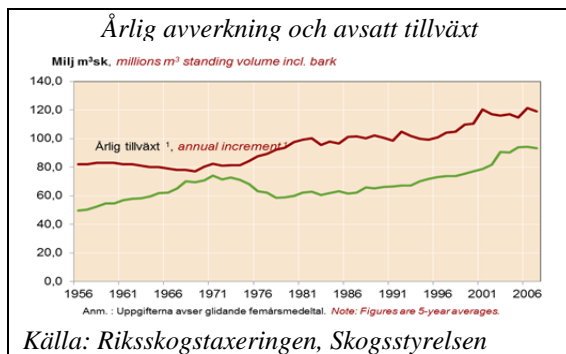

Det är svårare att beräkna kapacitetsförändringarna i sågverken eftersom nedlagd kapacitet snabbt kan tas upp av andra sågverk genom förändrade skiftscheman, men vi vet att produktionen minskat med två miljoner kubikmeter sågad vara de senaste åren. Denna minskning är inte strukturell utan en följd av bland annat nedgången i byggandet. Samtidigt har det investerats det i nya stora sågverk.

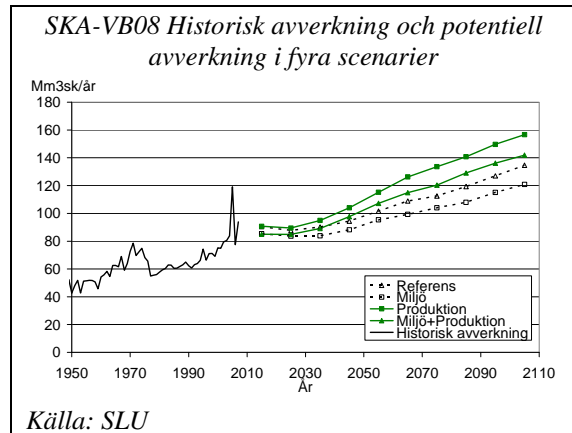
Den långsiktiga ökningen av virkesbehovet i svensk skogsindustri har legat mellan 600 000 och 800 000 m³ub de senaste 20 – 40 åren. I nuläget svarar tryckpapperstillverkningen (tidnings- och magasinssapper) för cirka 15 procent av vedförbrukningen. Tryckpappersproduktion kommer att finnas kvar i Sverige om än med lägre volymer samtidigt som andra kvaliteter, bland annat förpackningsmaterial, kan öka, och de volymer som förädlats i maskiner som stängts hittar snabbt ny användning och en användning som gör att skogsnäringen kan fortsätta att bidra till samhällsekonomi, exportintäkter och arbetstillfällen i sysselsättningssvaga delar av landet.

Tillväxt och högsta möjliga långsiktiga avverkningsnivå

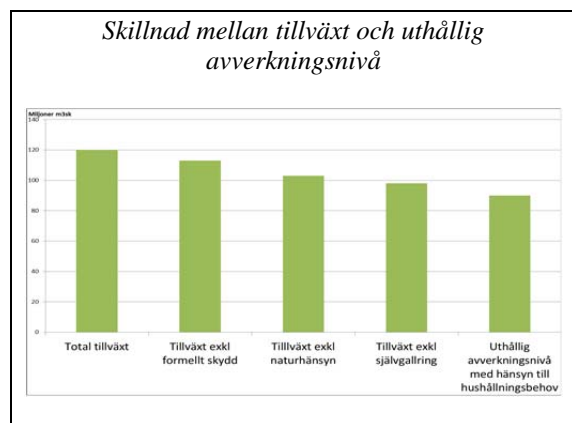
Den årliga tillväxten i Sverige är 120 miljoner m³sk (volym inklusive bark och topp). Den årliga avverkningen ligger genomsnittligt på cirka 90 miljoner m³sk.

Den högsta uthålliga långsiktiga avverkningsnivån enligt Skogsstyrelsens analys från 2008 är 92-93 miljoner m³sk/år.

Årligen ökar således virkesförrådet i den svenska skogen med en procent per år. Vad är det som gör att inte hela tillväxten kan tas ut? När den högsta möjliga avverkningsnivån beräknas är ett av villkoren att den avverkningsnivån aldrig ska sjunka i framtiden. Vi ska alltså hushålla med resurserna med hänsyn tagen till framtida generationer. Ett annat villkor är att virke och tillväxt i formellt eller frivilligt skyddade områden inte är tillgängliga för avverkning. Ytterligare neddragningar görs med hänsyn till att träd, trädgrupper och hänsynsbiotoper lämnas kvar vid avverkning. Reducering sker också för självgallring (träd som dör av insektsangrepp, sjukdomar etc.). Död ved lämnas konsekvent vid all avverkning. Slutligen har vi en ojämn åldersfördelning i den svenska skogen. Vi har ett underskott av medelålders skog. Vi måste därför hushålla med den äldre skogen.

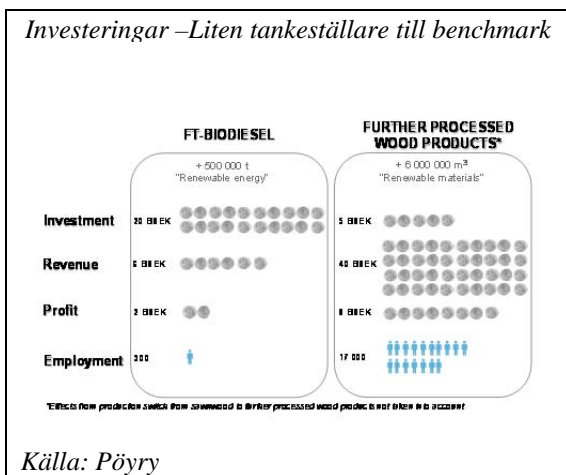
Skogsindustrins transformation

Skogsindustrin möter både en lägre efterfrågan på den europeiska hemmamarknaden och den strukturella förändringen med transformation och vi är nu i ett läge där inte bara de företag som har tryckpappersproduktion jobbar intensivt med strategisk utveckling.

Trä ligger längre fram än pappers- och massaindustrin när det gäller transformation, exempelvis utvecklas det industriella träbyggandet starkt och antas öka ytterligare inom den närmaste tioårsperioden. På 20 års sikt tror vi att träfiberbaserade produkter som nanocellulosa, kolfiber mm kan vara färdiga för marknaden.

Samtidigt växer efterfrågan på olika förpacknings- och hygienprodukter. Det finns alltså förutsättningar att bibehålla efterfrågan på virke för industriell förädling både på kort och lång sikt.

I en beräkning från konsultföretaget Pöyry visar effekterna av att använda sex miljoner kubikmeter på olika sätt.

Att göra biodrivmedel med Fisher-Tropps metoden ger en halv miljon kubikmeter drivmedel men till priset av mycket stora investeringar och det genererar inte många arbetstillfällen. Om man i stället satsar på utvecklat trä skapas väsentligt större samhällsekonomisk nytta i form av exportintäkter och sysselsättning. Dessutom skapas vinster utan att det behöver ske med hjälp av bidrag.

Konsekvens

Med rimliga förutsättningar borde alltså industrin kunna fortsätta att utvecklas men det kan naturligtvis bli en mer långvarig nedgång i produktion och därmed virkesbehov.

Politiska beslut som sätter ner konkurrenskraften genom tuffare svavelregler för sjöfarten, kilometerskatt, ökade restriktioner för skogsbruk och subventioner av annan användning av skogsråvaran påverkar situationen i negativ riktning till nackdel för en internationellt konkurrensutsatt industri som skogsindustrin.

Skogsindustrin ser positivt på Miljömålsberedningens förslag om att Sverige ska starta ett nationellt skogsprogram och på att Landsbygdsministrarnas uppdragit till Skogsstyrelsen att göra en förstudie i frågan.

Skogsindustrins ståndpunkt är att ett sådant program, i likhet med det finska, ska vara både brett och djupt. Brett genom att fånga upp alla olika aspekter på skogsnäringen och alla intressenter och djupt genom att också inbegripa skogsindustrins olika värdekedjor, inklusive nya produkter.

Om svensk skogsindustri

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Av svensk industris sysselsättning, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för 10 – 12 procent. Andelen av den svenska varuexporten är 11 procent, vilket motsvarade 123 miljarder kronor år 2012. Den svenska skogsindustrin är starkt exportinriktad. Av massa- och pappersproduktionen exporteras över 85 procent, och motsvarande för sågade trävaror är 70 procent. Sverige är världens näst största exportör sammanlagt av papper, pappersmassa och sågade trävaror.

Om branschorganisationen Skogsindustrierna

Skogsindustrierna är massa- och pappers- samt den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder nära 50 massa- och papperstillverkare i sammanlagt 22 företag/koncerner och cirka 125 sågverk inom cirka 60 företag/koncerner. Organisationens uppgift är att stärka företagets konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsbaserade produkter. Arbetsgivarverksamheten bedrivs tillsammans med gruvsektorn och stål- och metallsektorerna inom organisationen Industriarbetsgivarna.

Om Kvartalsrapporten ”Så går det för skogsindustrin?”

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Kvartalsrapporten är tänkt att komma ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns på <http://www.skogsindustrierna.org/pressrum/kvartalsrapport>.

Kontakt:

Marianne Svensén
Skogsindustrierna
Box 55525
10204 Stockholm
marianne.svensen@skogsindustrierna.org
Telefon: +46 706 05 99 97